

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravlništvo je v Ljubljani, Gradišče štev. 17/I. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 552. Naročnina za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrlet leta D 15.—, mesečno D 5.—, za inozemstvo D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani

LETO V.

LJUBLJANA, dne 6. maja 1922.

ŠTEV. 54.

List stane od 1. marca 1922: celoletno Din. 75.—, t. j. (K 300.—); polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—); četrletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—); mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Protestno zborovanje srbskih gospodarskih krogov.

Pretekli teden se je vršilo v Beogradu veliko protestno zborovanje gospodarskih krogov proti finančni in trgovski politiki sedanje vlade. Zborovanje je bil resen opomin vsem, ki so posredno in neposredno odgovorni za sedanje gospodarske razmere v naši državi in tok njih razvoja, da se vzpametujejo in prenehajo z obrabljenimi deklaracijami o svobodi, jedinstvu, bogastvu in bodočnosti ter začnejo treznejšo politiko pospeševanja dela in produkcije.

O zborovanju je prinesel »Trgovinski Glasnik« več člankov in poročil, ki so izredne informativne važnosti za naše kroge, katerim se je očitalo in imputiralo ob priliki zadnjega protestnega zborovanja vse mogoče druge cilje in namene samo se ni hotelo razumeti nekatera izvajanja poročil o tem zborovanju in resolucije, ki so bile na njem sprejete:

»Slaba finančna in trgovska politika vseh naših dosedanjih vlad, nepovoljno stanje prometa in posebno skozinskoz nepravilna davčna politika, ki gre za tem, da celo državno breme zvali na mestni del našega prebivalstva in posebno pa na trgovca, industrija in obrtnika, ter jim preti, da jih popolnoma uniči, so izzvali pokret tega dela naših gospodarskih krogov. Te dni so se vršila velika protestna zborovanja v vseh mestih Vojvodine, Slovenije in Hrvaške ter Bosne in Hercegovine, na katerih se najostreje obsoja finančna politika vlade. Na žalost in kljub vsem tem protestom in zahtevam, da se za vse prebivalstvo naše države odmerijo pravični davki, je vlada še nadalje pridržala stari, nepravilni sistem obdavčenja. Pod izgovorom, da bo v kratkem izvršila reformo obdavčenja za celo državo, je vlada odstopila od sprejetja predloga gd. finančnega ministra, da se davek na zemljišča poveča za 200 odstotkov, akoravno bi bilo pravično celo 700 odstotno povečanje in je pridržala še nadalje en skoz in skoz nepravilni davek — davek na poslovni promet.

Tako postopanje naše vlade je izzvalo velik pokret med gospodarskimi krogi v Beogradu. Impozantna manifestacija kaže vladi, da z dosežanjem finančno politiko ne more iti naprej in da se mora v najkrajšem času izvršiti radikalna reforma obdavčenja, ki bo spočivala na načelih pravičnega obdavčenja vseh družabnih slojev naše države, vse dosedaj izdane zakone in naredbe pa je treba zavreči.

Na protestnem zborovanju je bila po referatih govornikov o uvajanju davka na poslovni promet in uredbe o zavarovanju delavcev sprejeta sledeča resolucija:

1. Zbor konstatira, da se od ujednjenja naše očetnjave sistematično

izdajajo različne uredbe in zakonski predpisi na račun mestnih gospodarskih krogov in brez stvarnega sodelovanja naših merodajnih predstaviteljev, se uvajajo v življenje različne nepravilne dajatve in obveznosti. Ena od takih uredb-zakonov je zakon o davku na poslovni promet.

Ta davek zadeva nepravilno samo mestne gospodarske kroge in je njegova teža absolutno nesorazmerna z gospodarsko močjo mestnih pridobiteljev.

Zakon o tem davku predvideva zelo kvarno in nevarno kontroliranje davčnih organov po privatnih trgovinah ter daje s tem možnost neželjenega vplivanja državnih organov na posamezne davčne obvezance in ogroža tajnost njih poslovanja, ki je z državno ustavo osveščena in z jamčena.

Razen tega je ta davek edinstven v davčni zakonodaji, ker obdavčuje bruto dohodek, ki ne predstavlja zapupni in čisti dobiček davčnih obvezancev.

Zbor opozarja posebno na težke odredbe tega zakona, ki daje davčni oblasti neomejeno pravico pri ocenitvi izvršenega prometa, kakor tudi v samovoljnem prisojanju drakonskih kazni nad davčnimi obvezanci.

Konečno zbor ugotavlja, da je ta zakon po svoji obliki v protislovju s čl. 130 ustave in nima niti zakonite moči, ker je proti čl. 115 ustave izdan brez odobrenja in rešitve narodne skupščine.

Zbor ceni nove potrebe naše države in smatra, da je finančni minister v načelu v pravu, ako deluje za kriteje teh potreb, v kolikor so stvarne in opravičene, da ustvarja nove finančne vire, toda tako, da zadenejo nove dajatve enakomerno in sorazmerno vse pridobitne kroge, kakor to določa čl. 116 ustave. V tem oziru so gospodarski krogi pripravljeni doprinese potrebe žrtve, da olajšajo kraljevi vladi rešitev sedanjega težkega finančnega stanja.

Iz vseh teh razlogov, zbor odločno zahteva, da se ta davčni sistem kot kvarljiv, nepravilni in neustaven, ki ogroža obstoj naših podjetij kakor tudi mir in zadovoljstvo v državi, ukine in da se takoj prične z izdelavo in izvršitvijo enotnega davčnega sistema za celo državo, in sicer s sodelovanjem naših zbornic in stanovskih korporacij, ki bodo državi zagurale potrebna finančna sredstva.

Ako sedanje parlamentarne razmere ne dopuščajo hitre upeljave novega enotnega davčnega sistema, izjavlja zbor pripravljenost, da naj se začasno, dokler se nov davčni zakon ne sprejme, razdeli nova davčna dajatev in določi deleže po posameznih gospodarskih vrstah v sporazumu z njihovimi zakonitim zastopniki, in sicer v razmerju, ki odgovarja njihovim gospodarski moči in na način, ki je najbolj pripraven za posamezne pridobitne sloje, tako da se ne bo upeljal noben nov davčni aparat, da se obvaruje tajnost poslovanja podjetij in da izostane kontroliranje zasebnih prodajalen po davčnih organih, kakor tudi da se davkoplačevalci zasigurajo proti samovoljnim cenitvam davčnih oblasti in drakonskih, mnogokrat neopravičenih kazni.

II. Glede uredbe o zavarovanju delavcev konstatira zbor, da ta ured-

ba ni izdelana po sočasnih zakonih naprednih držav, marveč je slepo kopirana iz avstromadžarskega zakona, ki je tudi tam zgrešil svoj cilj.

Ta uredba predvideva nesorazmerno visoke zavarovalninske premije, ki ne odgovarjajo gospodarski moči malih podjetnikov, medtem ko je na drugi strani ministrstvu za socialno politiko dana svobodna pravica, da te že itak velike premije lahko še poveča v breme delodajalca. Razen tega tudi država ni prejela nase sorazmeren delež na vzdrževanju te vrste zavarovanja, marveč je glavno breme preveliko na delodajalce, ki so pri tem še obremenjeni z mnogimi formalnostmi, dolžnostmi in odgovornostmi pri zavarovanju svojih delavcev.

Pridobitni krogi niso načeloma proti zavarovanju delavstva, marveč ga bodo nasprotno vedno srčno pozdravili, ako se ustanovi na zdravi podlagi. Vendar se zbor po dosedanjih skušnjah v predhodnjih delih pri tem zavarovanju opravičeno boji, da bo ta sistem zavarovanja postal izvor izkoriščanja vseh pridobitnih slojev od strani enega novega in velikega uradniškega aparata, ki je bil nesposoben in nedorastel svojim nalogam in ki predstavlja zaposlen v nove ustanovljenih zavarovalnih uradih neprijatelje miru in reda v državi.

Radi tega zahteva zbor, da se uredba o tem zavarovanju vzame nazaj in namesto nje ter v sporazumu in s sodelovanjem z našimi legalnimi predstavitelji izda nova uredba na sočasni podlagi, ki bo odgovarjala našim socialnim razmeram in se ozirala na gospodarsko zmožnost pridobitnih vrst.

III. Zbor daje predsedništvu zborovanja nalogo, da dostavi to resolucijo predsedništvu narodne skupščine, kraljevi vladi, ministru financ, ministru socialne politike, kakor tudi vsem stanovskim zbornicam in napravi najodločnejšo akcijo, da se zahtevam, ki so izražene v resoluciji, ugodi.

Zbor apelira na vse pridobitne vrste v državi za slučaj, da se našim opravičenim zahtevam ne ugodi, da odpovejo svoje zaupanje političnim osebam, ki vzdržujejo tako enostransko in kvarljivo politiko.

Iz teh resolucij razvidimo, da so naši srbijanski kolegi ne samo solidarni z našimi zahtevami, marveč, da so izrekli v njih o gospodarski politiki vladujočih strank uničujočo sodbo. Sedaj se morda vendar ne bo več trdilo, da je tudi to vprizorjeno in ima drugo ozadje.

O aktualnih prometnih vprašanjih.

(Konec.)

Tudi proti poštni upravi se množijo zadnji čas pritožbe vedno bolj in bolj. Po vojni se je ukinila večina vozno poštne zvez po deželi, kar povzroča trgovcem, ki imajo svoja podjetja v krajih, ki so od železnice oddaljeni, izredne neprilike. Poštna uprava je tu postopala zelo neekonomično in je namesto, da bi povišala pavšale za vozno pošto, kjer bi se lahko donasili poštni paketi, nastavila poštne sele, ki stanejo velik denar, medtem pa paketne pošte niti

prenašati ne morejo v oni meri, kakor bi bil to zahteval gospodarski promet.

Cela vrsta pritožb gre proti temu, da isti in celo pomnožen personal na pošti vrši mnogo skrajšano službo glede dostavljanja pošte, glede uradnih ur itd., kar se vse godi na škodo razvoja trgovskega prometa. Poštna uprava je za naše zahteve gluha in se enostavno izgovarja, da nima kredita, ali pa na kake izdane naredbe, medtem pa je celo gospodarstvo v principih zaženo.

Res je, da povzroča dvanajstinsko gospodarstvo poštini upravi velike kalamitete, ker ji daje za brzojavno in telefonsko službo na primer samo 30.000 dinarjev na razpolago, kar seveda od daleč niti za vzdrževanje obrata ne zadostuje. Za redno gospodarstvo bi bila potrebna vsaj petkratna vsota za vzdrževanje uradov, selitve, predelave in vzdrževanje žičnih prog, ki merijo samo pri ravnanju v Ljubljani okrog 5.000 kilometrov. Razen tega pa je potrebno, da se vsi med vojno zgrajeni železni vodi zamenjajo z bakrenimi, da dobimo iz Ljubljane direktno telefonsko zvezo za Beograd, da se modernizirajo centrale v Ptuj in Celju, dogradi nova zveza Maribor-Celje-Zagreb, in izpopolni telefonska mreža na Dolenjskem, ki je popolnoma nerazvita.

Poštna uprava sicer sistematično in konstantno povišuje pristojbine za pisemski, paketni, vrednostni, brzojavni in telefonski promet ter sploh ne vpoštevata predlogov, ki jih ji stavi strokovne korporacije in tudi ne mara za to, ako pade promet vsled povišanih pristojbin na isti ali pa še slabjši rezultat kakor poprej. Tako se je z nedavno anketo ugotovilo, da so se poštnopaketne pristojbine v gotovem oziru napram mirodobnim pristojbinam že 126krat povečale, in se je s tem ves poštnopaketni promet, ki je bil pred vojno zelo razvit in od katerega so živele mnoge trgovske stroke, popolnoma ubil.

Ves ta nered in nepreglednost izvira iz tega, da še sedaj, po treh letih tudi pri pošti nimamo prometne statistike. Tako je vsaka prava kalkulacija onemogočena. Reklamacijske zadeve se zavlakujejo po celo leto na škodo trgovcem, katerim ležijo v teh zneskih ogromne vsote obratnega kapitala. Tudi še vedno ni reda med poštno upravo in poštno čekovnim uradom, ker porabi poštna uprava sproti ves kapital, ki ga vlagajo zaintereseni na račun čekovnega urada, ne da bi ga vrnila nazaj. Vsa naša tozadevna polemika in intervencije so bile dosedaj brezuspešne.

Ako mi ugotavljamo ta dejstva in s stvarno kritiko obsojamo upravni nered v najvažnejših gospodarskih resortih, imamo edini cilj in strem-ljenje, da vendar enkrat prisilimo poklicane vodilne faktorje k temu, da uvidijo, kako škodljiv je ta nered ne samo za državne finance, marveč za celokupni razvoj našega gospodarstva. Neodpustno bi bilo, ako bi se slepo udali fatalizmu in prenašali mirno neurejene razmere in baš v tem je kos nevhvaležne naloge naše državitvornosti, da forsiramo vspostavitev reda in točnosti in obnovitev normalnih prometnih in gospodarskih razmer.

Nove določbe glede ležarine.

Na akcijo trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, ki so jo podpisale vse zbornice v kraljevini proti nepravilnemu zaračunavanju ležarine, je sedaj izdala generalna direkcija carine vsem carinarnicam sledeče direktive glede določanja roka 48 ur za ležarine prosto vskladiščenje blaga:

Dvodnevni rok prostega ležanja blaga, ki je predviden v členu 22 carinskega zakona, se začne računati od dneva, ki sledi onemu dnevu, v katerem je carinarnica po čl. 26 carinskega zakona vrnila duplikat stovarnice predajatelju blaga (železnici). Ako pa ta dan pade na nedeljo ali praznik, na katerega carinarnice ne poslujejo, odnosno več takih dni zaporedoma, tedaj začne ležarina prosti rok teči šele od sledečega delavnika. Ako bi na drugi dan, ki je določen za ležarine prosto ležanje blaga, padla nedelja ali praznik, ali več takih dni zaporedoma, se bo kot drugi dan računal prvi delavni dan, ki sledi po praznikih. Na unikatu in duplikatu stovarnice se mora s podpisom predavatelja (železnice), kakor tudi prejemnika blaga (carinarnice) potrditi red prejema in tudi dan in čas, kdaj je predajatelj stovarnice prejel njen duplikat.

Za blago, ki se odda carinarnici brez stovarnice (čl. 17 carinskega zakona), se mora ugotoviti analogno prejem blaga na reverzu in na prijavi.

Carinski uradniki, ki so določeni za prevzetje blaga, morajo brez odlaganja in sicer najpozneje še isti dan, ko se je dejansko izvršil prejem blaga, vrniti duplikat stovarnice (reverza) predajatelju blaga.

Carinski uradniki, katerim je bila odrejena izvršitev carinjenja, morajo skrbeti posebno zato, da se v njihovi krivdi ne prekorači 5dnevni rok (dva dni prostega ležanja in tri dni za izvršitev carinjenja), ki je predviden v členu 22 carinskega zakona, odnosno, da s pravočasno izvršitvijo carinjenja preprečijo prekinjenje prava carinske uprave na plačanje ležarine. V slučaju, da se ta rok prekorači in da se ležarina za ležanje blaga po tem roku ne sme več zaračunjevati, ker deklarant ni zakrivil zakasnitev carinjenja, mora dotični uradnik predložiti carinarnici poročilo, v katerem se mora opravičiti, iz kakšnih razlogov se carinjenje ni dalo izvršiti v predpisanem roku. Na to poročilo mora carinarnica izdati utemeljen odlok, v katerem pristane na navedene razloge ali pa jih odbije. V vsakem slučaju, da carinarnica odbije razloge, ki so navedeni v poročilu, se vpelje proti odgovornemu uradniku disciplinarno preiskavo in se mora predložiti preiskovalne spise generalni direkciji v nadaljnje uradovanje.

Upravnike, v katerih carinarnicah bi se po krivdi zato odgovornih uradnikov dogajala omenjena prekoračenja rokov, se bo pozvalo na odgo-

vornost radi malomarnega izvrševanja službe in se uveljavile proti njim vse strogosti zakonitih predpisov.

Dolžnost inspektorjev, ki pregledujejo carinarnice v svrhu kontroiranja njih poslovanja, se stavi v posebno dolžnost, da se pri tej priliki prepričajo o točnem izvrševanju teh direktiv in naredb in da o tem podajo svoja poročila.

Ta naredba je stopila 1. maja t. l. v veljavo in pomeni velik uspeh naše akcije, ker so poprej carinarnice računale rok 48 ur od dospelja blaga in brez razlike na to, ali pade vmes praznik ali nedelja, ali ne. Radi tega je bilo strankam nemogoče podati pravočasno carinsko deklaracijo, ker so carinarnice vedno z zamudnim poslovanjem izigravale predpise o ležarine prostem roku. Opozarjamo vse interese, da se sedaj v polni meri poslužujejo novih določb, ki jim omogočajo odvrti krivično zaračunjevanje ležarine.

Organizacija borz.

Ako pogledamo organizacije različnih borz, bomo našli borze, ki slonijo na organizaciji, ki je slična oni zasebnih, popolnoma neodvisnih zavodov, na katere nima država nobenega vpliva. Take borze najdemo na Angleškem. Druge vrste borz pa stojijo pod državnim nadzorstvom.

Pri nas sloni organizacija borz na določilih zakona o organizaciji borz z dne 1. aprila 1875, drž. zak. št. 67. Borzna zakona z dne 11. VII. 1854 in z dne 26. II. 1860 sta, v kolikor se ne strinjata z določili novega zakona, izgubila svojo moč. Po sedaj veljavnih zakonih, se smejo pri nas ustanovljati borze le s privoljenjem finančnega in trgovskega ministra, ki imata pred tozadevno odločitvijo zaslišati trgovsko in obrtniško zbornico v kraju, kjer se ima ustanoviti borza. Pri borzah, ki se pečajo s trgovino s poljedelskimi produkti, je treba razen tega tudi še dovoljenja ministra za kmetijstvo. Finančni minister ima tudi pravico, da določa, s katerimi vrednostnimi papirji (ne tudi s katerim blagom) se sme trgovati na borzi; ravnotako sme finančno ministrstvo, ako nastopijo gotovi pogoji, nadomestiti borzno vodstvo z odborom zaupnikov, ki sme tudi skleniti, da se borza zapre. Zakon predvideva samostojno, od interesov izvoljeno vodstvo borze, katero stoji pod kontrolo državnih oblasti. Kontrola se pa omejuje samo na točno izvrševanje zakona in na izpolnitev gotovih formalnih funkcij.

Za vsako borzo se mora v smislu borznega zakona določiti borzni statut. Statuti različnih borz se bistveno ne razlikujejo eden od drugega in se morajo, da zadobijo moč, predložiti finančnemu in trgovinskemu ministrstvu v odobritev. Borzni statut mora osobito vsebovati: 1. Trgovinske posle, ki tvorijo predmet borznega prometa. 2. Pogoje za včlanjenje in za obisk borze. 3. Pravice in dolžnosti članov in obiskovalcev borze. 4. Način nabiranja denarnih sredstev za

vzdrževanje borze. Svote, potrebne za vzdrževanje borze tekom prvega leta, morajo biti že zagotovljene. 5. Borzno vodstvo in organi; na kateri način se isti določijo in katere pravice in dolžnosti imajo. 6. Formalnosti za veljavnost sklepov, odpravkov, osobito način objavljenja gotovih norm: kakor določila, ki regulirajo borzni promet in določila glede borznega časa. 7. Način ureditve in odločitve sporov, ki se nanašajo na borzne posle. 8. Uporaba borznega promoenja, ako ista razpade.

O eventualnih spremembah že odobrenih statutow, sklepa borzno vodstvo, nakar je dotične sklepe predložiti finančnemu in trgovinskemu ministru v odobrenje.

Borzno vodstvo je glasom zakona dolžno skrbeti za točno izvršitev določil statuta, osobito je odgovorno za vzdrževanje miru in reda na borzi tekom borznega časa, ki je upravičeno, da izda vse to za potrebne policijske navedbe. Borzna uprava je v vseh upravnih poslih podrejena neposredno politični deželni upravi. Pri vsaki borzi nahajamo borznega komisarja, ki nadzoruje izvrševanje vseh borznih predpisov, ter mora prisostvovati vsem posvetovanjem borznega vodstva. Borznega komisarja imenuje finančno ministrstvo soglasno s trgovinskim ministrstvom.

To bi bila v kratkem vsebina določil zakona o organizaciji borz.

Borzni zakon obsega nadalje določila glede borznega razsodišča, o katerem bomo pa obširneje razpravljali v posebnem članku. Glede članstva navaja zakon samo splošna določila, katere osebe ne smejo posejati borze, o čemer smo pisali že v enem prejšnjih člankov. Posredovanja pri borznih poslih izvršujejo mešetarji (sensali). Glede mešetarjev sme statut določati samo take predpise, ki so v soglasju s trgovinskim in z borznim zakonom. Uradna ugotovitev tečajev (cen) za dobrine, katere so se kupile ali prodale na borzi, se ima izvršiti takoj po sklepu borze na podlagi kupčij, katere so sklenili mešetarji, od članov borznega vodstva pod nadzorstvom komisarja. Uradna tečajna lista se ima takoj objaviti. Nadaljna določila borznega zakona se nanašajo na borzne posle. Zakon je pa v tem oziru zelo liberalen in navaja v borznih poslih le kratka splošna določila.

Vodstvo borze sme vsakogar, ki bi kršil policijske predpise, neglede na eventualno poznejše postopanje s strani kazenskega sodišča, obsoditi v denarno globo in v odstranitev iz borze za določen rok. Statut sme vsebovati tudi določilo, da se imajo imena oseb, ki bi do določenega roka ne zadostile obveznostim, katere izvirajo iz poslov, sklenjenih na borzi, razglasiti na javni tabli v borznih prostorih. Vse globe, ki bi se vplačale v zmislu ravno citiranih določil, pripadajo ubožnemu zakladu onega kraja, kjer je borza in se izterjajo potom politične eksekucije.

Oglašajte v 'Trgovskem Listu'!

drugače izvažala čebula, krompir in zelje, iz viroviške in sremske županije pa buče, grah in paprika.

Semen se je izvozilo okrog 500 kg za kumare iz Petrinja na Češko. V občini Špišić-Bukovica, ob poti Rogovci v viroviški županiji pridelujejo kmetje sočivje. Pred vojno je bilo v varaždinski županiji razširjeno kisanje zelja in repe, medtem ko se je v Lovrečeni pri Vrbovcu in v Martijancu izdeloval paradižnikov sok. Kisanje zelja in repe se je med vojno vpeljalo tudi v Sisku in v Osijeku. Ustanovila se je družba »Hortus«, ki se bavi s konzerviranjem zelenjave in sočivja na debelo.

Pridelovanje zelenjave v Dalmaciji ne zadostuje za kritje domače potrebe, marveč se uvažajo zelje v glavah iz Like in Hercegovine in vse druge vrste zelenjave pa iz Italije. Specijaliteta Dalmacije ob morju je listnato zelje in prokol. Dalmacija bi lahko pridelala kakor Italija zgodno zelenjavo in sicer posebno v okolici Metkovića, v dubrovniški županiji

Izvoz in uvoz.

Izvoz konj. Minister poljoprivrede je odredil, da se sme od preostalega kontingenta konj, izvoziti m. dr. preko Gornje Radgone 300, preko carinarnice Maribor 1000, Gruža 500, preko Jesenice-Podbrdo 300, preko Splita 300 komadov lahkih konj.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Prodaja češkega sladkorja v inozemstvo. Izvrševalni odbor cukrarniškega sindikata je imel te dni sejo, na kateri je bilo poleg drugega podano poročilo o prodaji češkega sladkorja v tuje dežele. Zadnje čase prodaja Češkoslovaška samo v Avstrijo 50.000 do 70.000 q sladkorja na mesec, a vsa zaloga za prodajo določenega sladkorja znaša 270.000q. Upanje je, da se bo ostanek sladkorja za inozemsko prodajo realiziral brez velikih težkoč.

Ameriška trgovina na rakovi poti. V ameriških trgovskih podjetjih je nastala nekaka mrtva doba. V prvem četrtletju t. l. so ustavili plače v mnogih denarnih zavodih in bankah. 7517 podjetij je prišlo v denarne stiske. Dolgovi znašajo nič manj ko 216.600.710 dolarjev! Tako slabo še ni stala ameriška trgovina. Od lanskega leta na letos so se pomnožili konkurzi za 54, dolgovi pa za 20 odstotkov.

Industrija.

Napredovanje tehnike pri zgradbi parnikov. Spomladi bo dovršen v angleški ladjedelnici v Southamptonu največji parobrod na svetu. Imel bo 56.000 ton in prostora za 4000 potnikov. Brod bo dolg 320 m, visok 32 m in širok 30 m. Parnik se bo imenoval »Majestic«, ki je last angleške paroplovne družbe White Star line in napravi 10. maja svojo prvo pot iz Cwerbourga v Newyork. Velezanimive so sledeče naprave na tem parniku: kurjen bo s petrolejem namesto s premogom, gonilni stroji bodo razvijali preko 100.000 konjskih sil, obseg kotlov bo 2330 m². Hitrost parnika bo dosegala 42 km na uro. Odgovarjajoč velikosti parnika bo tehtalo krnilo 140 ton ter vsak vijak, štirje po številu, po 300 ton. Parnik bo imel tudi štiri sidra, ki bodo tehtala skupno 45 ton, oziroma skupno z verigami 230 ton. Na parniku bo tudi 450 aparatov, ki bodo s svojo občutljivostjo alarmirali vsako nadnormalno toploto, vsled česar je požar izključen. Parnik sam bo imel tri brezžične postaje, razen tega bo opremljen z velikim številom rešilnih čolnov, med temi celo dva parna kajakasa z brezžičnim brzojavom. Zanimiv bo instrument na parniku, ki bo akustičnim in električnim putem napovedoval plitvost morja do 56 m.

Denarstvo.

Izplačilo šestodstotnih dinarskih ter izplačilo in prolongacija šestodstotnih kronskih bonov. Po naredbi finančnega ministrstva se ne bo izvršila več prolongacija šestodstotnih bonov v dinarjih počenši od 1. maja, dočim se kronski boni morejo prolongirati za nadaljnjih 6 mesecev.

Podlistek.

M. Savić.

Naša Industrija in obrt

3.

Bezdan pridelal za izvoz na 20 jutrih zelene paprike in na 10 jutrih zelja. Razen tega se prideluje tudi v Starem Bečju, Somboru (10 vrtnarjev), Bukanu, Čebu, Veprovu, Topoli, Bajši, Moravici in Bodžanu.

Zenta da letno 500 vagonov melon in buč. Slovaška vas Petrovac, Kulpini in Gložan dajejo okrog 40 vagonov sočivja in sicer paradižnikov, kumar, čebule, buč in melon. Ovča in Barča dajo letno 150—200 vagonov zelenjave, ki jo donajajo v Beograd. Razen naštetih je tudi Nakofalva velik producent raznovrstnega krompirja. Vseh 13 šajkaških občin se ima zahvaliti edinole vrtnarstvu, da so se obdržale. V okolici Bale se je pridelalo okrog 20 vagonov mleto paprike. Glavni producent zelenjave iz

Novega Sada je bil g. Andrija Sečujski. Trgovci s sočivjem v Novem Sadu so imeli tudi sočivno trgovsko drugo, katere predsednik je bil Sečujski.

Razen tega je obstojala v Novem Sadu sadjarsko sočivna produkcijska zadruga. Taka zadruga je obstojala v Petrovaradinu bolj za sadje. Sočivje se ni konzerviralo, vendar je začel g. Valid Kovač z izdelovanjem soka iz paradižnikov, okrog 20 vagonov kislega zelja in okrog 30 vagonov kislj kumar.

Na Hrvaškem in v Slavoniji je v izvozu delala Mitrovica, ki nudi za izvoz solato, zelje, kumare in arpadžika okrog 500 vagonov, dalje podnavski srez okrog 500 vagonov in Ruma, ki izvažajo 100 vagonov sočivja, kakor tudi Zemun, ki je oskrboval Beograd. V ostalem je v Hrvaški oskrbovala sama; med vojno se je v Zagreb dovažalo zelenjavo iz Novega Sada. Zagreb ima 80 bulgarskih vrtnarjev. Iz zagrebske, varaždinske, viroviške in sremske županije je

itd., toda za to bi bilo treba modernega vrtnarstva in prvim vrtnarjem pomagati s podporami. Pravih vrtnarjev v Dalmaciji ni in v kolikor so, so Bolgari v okolici Splita in Zadra.

Črna gora krije komaj svojo potrebo na krompirju in zelju.

V Sloveniji se pridelal okrog 5000 vagonov zelja na približno 5400 ha polja in sicer: na Kranjskem na 3100 ha 2800 vagonov, na Koroškem na 300 ha 400 vagonov in na Štajerskem na 2000 ha 1800 vagonov. Kislega zelja se izvažalo okrog 100 vagonov na Gornještajersko, v Trst, Pulj, Reko, Egipt in Ameriko. Krompirja se pridelalo okrog 100 vagonov. Fižola se je produciralo okrog 700 vagonov, od katerih se je okrog 350 vagonov izvozilo v Avstrijo, Italijo, na Češko in v Francijo, kjer se kranjski fižol zelo ceni. Zgodno sočivje in zelenjavo se je dovažalo iz goriške okolice, a sedaj se že prideluje v Sloveniji za domačo potrebo.

(Dalje prihodnjic.)

„ZLATOROG - MILO“

da snežnobelo perilo

Prva mariborska tovarna mila, Maribor.

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

R. BUNC IN DRUG, Celje - Ljubljana - Maribor.

Tudi Angleži ponujajo posojilo. Na seji ministrskega sveta je bila prečitala nova ponudba posojila, ki je dospela od londonskih bank za 25 milijonov funtov šterlingov. Vlada ni o tej ponudbi razpravljala, ker pričakuje ministra finance dr. Kumanudija, ki pride v petek v Beograd.

Promet.

Prometne omejitve. Državna železnica je podaljšala ukinjenje o sprejemanju ter odpošiljanju vsakovrstne sporovozne robe za Bosanski Brod tranzit do vključno 10. maja. Zato našo brzojavko šteje 216 od 2. maja obenem razveljavljamo.

Poštni promet z Albanijo. Od 28. aprila je vzpostavljena direktna brzojavna zveza med Tirano in Skadrom ter med Barom, Cetinjem in Beogradom. Med tiransko vlado in našo kraljevino se vrše pogajanja, da se čim prej uredi medsebojni poštni promet.

Tovorni vagoni iz Nemčije. Kakor čujemo je na poti 1200 tovornih vagonov na račun reparacij. Da se ti vagoni čimprej spravijo v našo državo, je ministrstvo saobračaja odredilo, da se 15 lokomotiv, ki smo jih dobili iz Madžarske, spravi v Zagreb, da se čimprej transportirajo ti vagoni v našo državo.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Mednarodni semenj za surovine. — Wiener internationale Messe A. G. namerava v svojem okvirju prirediti mednarodni semenj za surovine. Vodstvo semnja se bavi z vprašanjem, če bi ne kazalo pripustiti razstavljalcem izven Nemške Avstrije, da razstavljajo surovine v lastnih narodnih paviljonih. Za tozadevne informacije se naj interesentje obrnejo neposredno na Wiener internationale Messe A. G., Wien VII., Museumstrasse.

Dobava, prodaja.

Prodaja starih vojaških tovornih vozov in posameznih delov istih. Od poustmenih licitacij pri Ubojnom zlagališču na Ljubljanskem polju približno 600 starih, brez poprave neuporabljivih vojaških vozov in približno 200 komadov starih gorskih dvokolic. — Kakovost voznega materiala in vrste (tipe) vozov je lahko videti na licu mesta na Ljubljanskem polju. — Imenovane dni in sicer vsaki dan ob 9. uri predpoldne nedeljka 15. maja do zaključno sobote 20. maja t. l. prodalo se bo na javni se sprejemajo ustmene ponudbe na Ljubljanskem polju, kjer se vrši licitacija. Ponudbe se sprejemajo na vsako količino vozov, torej tudi na posamezne vozove. Eventualne pismene ponudbe morajo biti kolkovane z 2 din. kolkom in se imajo nasloviti na »Upravo Dravskog ubojnog zlagališta v Ljubljani«. Z interesentom, ki ponudi najboljšo ceno, se zaključi pismena direktna pogodba. Za posamezne vozove ali manjše količine, katere se lahko takoj pri licitaciji prevzame in odpravi, se mora izplačati ponujena cena na licu mesta. Za večje količine voznega materiala, katere se ne more takoj prevzeti in odpraviti, se mora položiti kavicja v gotovini ali v

7% državnem posojlu in sicer v višini 5% od ponujene cene. Pogoji (uslovi) za prodajo vozov leže na vpogled pri Upravi Ubojnom zlagališta v artilerijski vojašnici. Interesenti se pozivajo, da stavijo ponudbe.

Dobava raznega materiala za gornji stroj. Ravnateljstvo državnih železnic v Sarajevu razpisuje potom javne pismene licitacije dobavo raznega materiala za gornji stroj, kakor: tračnic, skretnic, eleznih pragov, materiala za pritrjanje tračnic itd. Ponudbe je vložiti najkasneje do 14. junija t. l., do 10. ure dopoldne. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani nteresentom na vpogled.

Dobava usnja. Uprava vojne odoce I. v Beogradu, razpisuje na dan 30. maja t. l. drugo ofertalno licitacijo glede dobave 50.000 kg kravine. — Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Novo poštno pristojbine za inozemstvo. S prvim majem so stopile v veljavo nove poštno pristojbine za inozemstvo. Plača se sedaj za pisma do 20 g 2 Din, preko 20 g za vsakih 20 g po 1 Din, za navadne dopisnice 1 Din, za dopisnice z odgovorom 2 Din, za tiskovine za vsakih 50 g 40 par, za poslovne papirje za vsakih 50 g 40 par, najmanj pa 80 par, za vzorce za vsakih 50 g 40 par, najmanj 80 par, za tiskovine za slepce za vsakih 500 g 20 par. — Taksa za priporočena pisma znaša 2 dinarja.

Reševanje prošelj za nakup deviz in valut pri odboru Narodne banke. — Ker smo dobili že od več strani pritožbe glede počasnega reševanja prošelj za nakup deviz in valut s strani odbora Narodne banke, smo primorani izreči željo, da naj se s tem počasnim postopanjem vendar enkrat korenito obravnava, sicer pa se naj trgovstvu vsaj pojasni, iz katerega vzroka je to obratovanje ravno pri nas tako dolgotrajno. — Posebno nujno je reševanje onih prošelj, katere se tičejo že došlih pošiljk, ki leže v carinskih skladiščih in za katere, je treba plačati visoko ležarino. Mislimo, da bi za take slučaje ne bilo preveč, če zahtevamo, da se skrajša rok za rešitev prošnje od 10—12 na vsaj 48 ur, oziroma, kakor baje v Zagrebu še isti dan.

Gospodarski razvoj Jugoslavije leta 1921. Glasom statistike se je ustanovilo v stari Srbiji 55 novih akcijskih družb s skupnim premoženjem 133 milijonov dinarjev. Od teh je 10 denarnih zavodov s 43.5 milijoni, 29 industrijskih in trgovskih družb s 63.8 milijoni dinarjev, eno parobrodno društvo s 7.5 mil. dinarjev, dve premogokopni družbi s 4.5 milijoni dinarjev in 4 zavarovalne družbe z 14 milijoni din. Od 55 novih družb jih ima 31 sedež v Beogradu in sicer 6 denarnih zavodov, 18 industrijskih in trgovskih podjetij, 4 zavarovalni zavodi, parobrodno društvo in dve premogokopni družbi. V Bosni in Hercegovini se je ustanovilo 28 akcijskih družb s 101.7 milijoni kron in sicer 12 denarnih zavodov ter 16 industrijskih

in trgovskih podjetij. V Sloveniji se je ustanovilo 20 novih podjetij s skupno 71.6 milijoni kron. Od teh so dve banki, 15 industrijskih in trgovskih podjetij, dva zavarovalna zavoda in razen tega še dve zadrugi. V Vojvodini se je ustanovilo z 42 milijoni kapitala dve banki, 11 industrijskih in trgovskih podjetij ter dve zadrugi. V Dalmaciji je nastalo 6 novih industrijskih in trgovskih podjetij ter dve banki s skupnim kapitalom 75.8 milijoni kron, razen tega pa še parobrodno društvo s 25 milijoni kron kapitala. Iz Hrvatske še ni natančnih podatkov, misli pa se, da ustanovitve na Hrvaškem presegajo vse druge pokrajine.

Vpostavitve za priredbo občne priredbine. Volitve komisijskih članov in namestnikov se vrše po vsej Sloveniji v nedeljo, dne 28. maja t. l. Razglas delegacije z dne 19. t. m. št. A I 987/2 izide te dni v Uradnem listu in se, prve dni maja t. l. objavi tudi po vseh občinah na krajevno običajen način. Razglas vsebuje vse podatke o načinu, kraju in času volitve. Da se izvrše volitve polovice komisijskih članov in namestnikov, so davčna oblastva I. stopnje uvrstila davčne zavezance za priredbeno dobo 1922/23 v davčne razrede (§ 12, odst. 6 le.) na podstavi razpisa g. finančnega ministra z dne 30. decembra 1921 št. 43285 po stanju predpisa dne 1. oktobra 1921 brez ozira na poznejše izpremembe v davčne družbe in sestavila sezname pripadnikov davčnih družb. Ti seznamji bodo v času od 1. do vštete 15. maja t. l. v uradnih prostorih davčnih oblastev I. stopnje razgrnjeni na upogled davčni mzavezanec. Celotni seznamji za davčne družbe I. in II. razreda bodo razgrnjeni le pri davčnem okr. oblastvu v Mariboru, oziroma pri davčni administraciji v Ljubljani, pri ostalih davčnih oblastvih I. stopnje pa le delni seznamji onih pripadnikov teh družb, ki izvršujejo samostojna podjetja in opravila v njihovem področju. Vpogledati smejo imenike samo pridobitni zavezane osebe dotičnega priredbenega okraja med navadnimi uradnimi urami. — Voliti bodo smeje le osebe, ki so upisane v imenik, brez ozira na spol, če živajo vse državljanske in politične pravice in one, ki si izposlušajo vpis v imenike na podstavi reklamacijskega postopanja. Rok za vlaganje reklamacij je določen od dne 1. do vštete dne 15. maja t. l. Vsak davčni zavezanec sme vložiti reklamacijo le za svojo osebo. — Reklamacije se vlagajo pri davčnih oblastvih I. stopnje in so proste kolka. O njih odloča končno-veljavno delegacija Vložitve reklamacij sama na sebi ne zavira izvršitve veljavnih volitev. Po poteku reklamacijskega roka bodo smeli davčni zavezanci vpogledati imenik še nadalje do vštete 20. maja t. l. samo, če se primerno legitimirajo, da se jim na ta način omogoči izbrati kandidate izmed volilnih upravičencev.

Dopisi.

Od uglednega trgovca s Hrastnika smo prejeli sledeči dopis:

»Pred približno 1 mesecem sem imel v trgovini 1000 zavitkov ruških vžigalic in sem od istih plačal takrat

predpisano takso. Sedaj pa pride od oddelka trboveljske finančne kontrole organ in me vpraša, koliko še imam ruških vžigalic. Imel sem jih še 600 zavitkov. Na to mi je dal ček, da moram, ne glede na prodane vžigalice, za vseh 1000 škatljic plačati po 10 vin., to je 100 kron, katere sem mu tudi izplačal. Povedal mi je, da ima tudi za druge, tukajšnje in trboveljske trgovce čeke in da morajo, ne glede na to, koliko so že vžigalic prodali, za vse plačati. Jaz sem plačal le 40 K po krivem, katere nisem nikjer vkalkuliral, ker sem prodajal vžigalice s komaj 10% bruto dobičkom. — Pri drugih trgovcih so po krivem plačane svote mnogo večje, tako, da znašajo skupno najmanj 3000 kron.«

Pričakujemo, da se naredi temu naknadnemu pobiranju različnih pristojbin vendar enkrat konec, ker tako postopanje onemogoča popolnoma vsako trgovsko kalkulacijo.

Tržna poročila.

Ljubljanski trg. Trg je preko potrebe založen z blagom. Cene govejega mesa prve vrste 60 do 68 K 1 kg; kakovost cenejšega govejega mesa je zadnje čase tako slaba, da prodaja takega blaga na trgu ni več koristna in na trg slabo vpliva. Telečje meso 58 do 60 K kilogram, svinjsko meso 78 K, koštrun 36 K, jagnje 56 K, kozliček 56 K, slanina 94 do 96 K, mast v nadrobni prodaji 96 do 100 K kilogram. — Tržaška glavna solata 50—60 K kilogram, berivka 60 K, tržaški grah v stročju 44 K, luščen grah 140 K, čebula 24 K, česen 24 K, špinača 36 K, špargelni 120—160 K, krompir 6 K kilogram. — Cene žitnim izdelkom temelje na ceni 26 K za moko št. 0 v nadrobni prodaji. — Specerijsko blago: kava Portoriko 170 do 180 K, Santos 120—124 K, Rio 112—116 K, sladkor v kockah 68 K, kristalni sladkor 62 K, riž najfinjši 42—46 K, navadni riž 32—36 K, namizno olje 100 K liter, jedilno olje 92 K liter, testenine 36—44 K, petrolej 24 K liter, navadni kis 5.20 K liter, vinski kis 12 do 14 K liter.

Borza.

Zagreb, devize: Berlin 24—24.50, Bukarešt 50—52, Milan 353—370, London 295—302, Newyork 67—68, Pariz 600—612, Praga 130—136.50, Svica 1300 do 1350, Dunaj 0.80—0.84, Budimpešta 8.90—9, Varšava 1.95—2.05, valute: dolar 66.50—67.50, češke krone 128—131, funti 293—300, leji 51, lire 350—356.

Beograd devize: Pariz 610, Newyork 66, Rim 355, Berlin 23, Praga 132, Dunaj 0.85.

Curih: Berlin 1.79, Newyork 517, London 22.97, Pariz 47.30, Milan 27.55, Praga 10.05, Budimpešta 0.67, Zagreb 1.80, Varšava 0.13, Dunaj 0.06 en četrt, avstrijske žig. krone 0.06 in pol.

Pridatke za Nat. Reg. blagajne

kontrolne trakove, šekovne zvitke, barvo itd. dobavlja ANTON RAVHEKAR, Ljubljana, Pred Lkoffjo 20. Glavna zal. pridakov NRK.

Za daljno prodajo

Diana, francosko šganje.

Velika in stalna zaloga po originalnih tovarniških cenah pri tordki FRANC GULDA v Mariboru.

Erjavec & Turk

PRI „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

preje Hammerschmidt (Mühlensen)

nasproti Križanske cerkve.

=AVTO=

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa povravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi **Jugo-Avto**, d. z o. z. v Ljubljani.

Sava Sekulić

agenturno - komls. zavod v Sarajevu sprejema zastopstva kakor tudi vsakovrstno blago v komisijo.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnica: Postojna (Poštni predal 17). Villach (Poštni predal 51)

Agentura: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Oprema vsake vrste blaga.

Specijalna odprema živil, žive in zaklane živine v kateri koli kraj.

Vsa naročila za Jugoslavijo sprejema medn. trg. sped. in sklad. d. d. »Orient«, podružnica Ljubljana, Sodna ulica šte. 3.

Ustanovljeno leta 1896

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje

moko

in deželne pridelke

raznoverstno rudninsko

vodo,

Lastna pražarna za kavo

in mlin za dišave

z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Tovarniška zaloga.

Matija Trebar

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 6.

Telefon 539.

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj sedanjosti

Opalograph

razmnoževalni aparat, razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizrabljive stekl. plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

Esence za žganje in likerje:

Cognak, Hrušov (Kaiserbiennen), Rum - koncent., Rum - kompos., Vanile, Kumnov.

Sadne arome za brezalk. pijače:

Malinova, jagodova, jabolčna, citronova, oranžna, vanilova - aroma.

Esenci za kandite in siadčice.

Sadni eteri v treh različnih koncentracijah z primesjo umetnih eterov.

Sadni sok:

Malinovec la. z raf. sladkorjem,
Citronov sirup z » » » »
Oranžni » » » » » »

Po najnižjih dnevnih cenah priporoča:

Tovarna sadnih sokov, esenc itd.

Srečko Potnik, Ljubljana,

Metelkova ul. 13, vis a-vis Belg. voj.

Na veliko in malo!

Priporočamo p. n. trgovcem in obrtnikom najcenejši nakup **potrebščin za krojače, čevljarje, šivilje, sedlarje, razne sukanec**, vse spadajoče **orodje, žlice** (kavine in čajne), **toaletne potrebščine** brivsko milo, palice in **kravate, srajce, gumbe**. Najboljše **šivalne stroje** za robinsko rabo in obrt v vseh opravilih: **„GRITZNER“**, igle, olje, posamezne dele za vse sisteme **šivalnih strojev in koles**.

Josip Petelinc,

Ljubljana

Sv. Petra nasip šte. 7.

Elektrotehnično podjetje

Leop. TRATNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25 — Maribor, Koroška cesta 3.

Naprava kompletnih elektrarn za vsako napetost. — Zaloga raznih strojev, svetil, žarnic in inštalacijskega materiala — Popravila elektromotorjev.

Naslov za brzojavke: Motor Ljubljana. — Naslov za brzojavke: Motor Maribor.

Narčte in proračune na zahtevo.

POZOR!

POZOR!

Trgovska hiša

se prodaja, s trgovskim pohoštvo vred na jako prometnem kraju na Ptujski gori pri Ptuj. — — — Kupci naj se zgledajo pri tvrdki:

Jos. Urch, veletrgovina z vinom, Ormož ob Dravi.

Na drobno!

Na debelo!

Vse vrste usnja: boks, ševrô, črni in barvani, prodaja trgovina usnja

J. MARCHIOTTI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta šte. 30.

„Textilia“ trgovska in industrijska d. d., Ljubljana Krekov trg 10

Delniški kapital K 12.000.000—

Telefon 177.

Brzojavke: „Textilia“

Telefon 177.

Največja zaloga češke in angleške manufakture.

Samo na debelo!

Samo na debelo!

Tehnični oddelek

izdeluje

stabilne akumulatorske baterije in popravila.

Tovarna

„Akkumulator“

d. z o. z.

v Mariboru

Pisarna: Marijina ulica šte. 10.

Kovinski oddelek

izdeluje

električne armature in navadne pipe.